

VYHODNOCENÍ STANDARDU

VEŘEJNÝCH KNIHOVNICKÝCH A INFORMAČNÍCH SLUŽEB

V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

2018-2019

ÚVOD

Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky¹, známý též pod názvem Standard pro dobrou knihovnu, vymezuje nově 12 kategorií, které poukazují na kvalitativní a kvantitativní plnění knihovnických služeb. Hodnoty indikátorů jednotlivých kategorií mají doporučující charakter.

Kategorie vymezené Standardem pro dobrou knihovnu:

- provozní doba knihovny pro veřejnost
- tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů
- umístění knihovny v obci
- plocha knihovny pro uživatele
- studijní místa pro uživatele knihovny
- přístup k internetu a informačním technologiím
- webová prezentace knihovny
- elektronický katalog knihovny na internetu
- personální zajištění knihovny
- pracovníci knihovny a jejich vzdělávání
- vzdělávací a kulturní akce pro veřejnost
- měření spokojenosti uživatelů knihovny

Hodnocení činnosti knihoven v Moravskoslezském kraji dle tohoto standardu vychází ze statistického šetření knihoven Kult (MK) 12-01 za léta 2018 a 2019. Ze statistických výkazů lze vysledovat číselné ukazatele osmi z dvanácti kategorií, na které se tedy toto vyhodnocení zaměřilo. Kategorie umístění knihovny v obci, personální zajištění knihovny, vzdělávání pracovníků knihoven a měření spokojenosti uživatelů knihovny jsou proto z hodnocení vynechány. Nicméně řada knihoven v Moravskoslezském kraji si vede evidenci vzdělávání svých zaměstnanců a rovněž provádí průzkumy spokojenosti svých uživatelů, jejichž výsledky vystavuje na svých webových stránkách.

¹ Dostupný na <https://ipk.nkp.cz/docs/VKIS/standard-pro-dobrou-knihovnu-2020>

Následující tabulka uvádí přehled hodnot jednotlivých indikátorů, které byly v tomto šetření sledovány, tak jak jsou stanoveny Metodickým pokynem Ministerstva kultury:

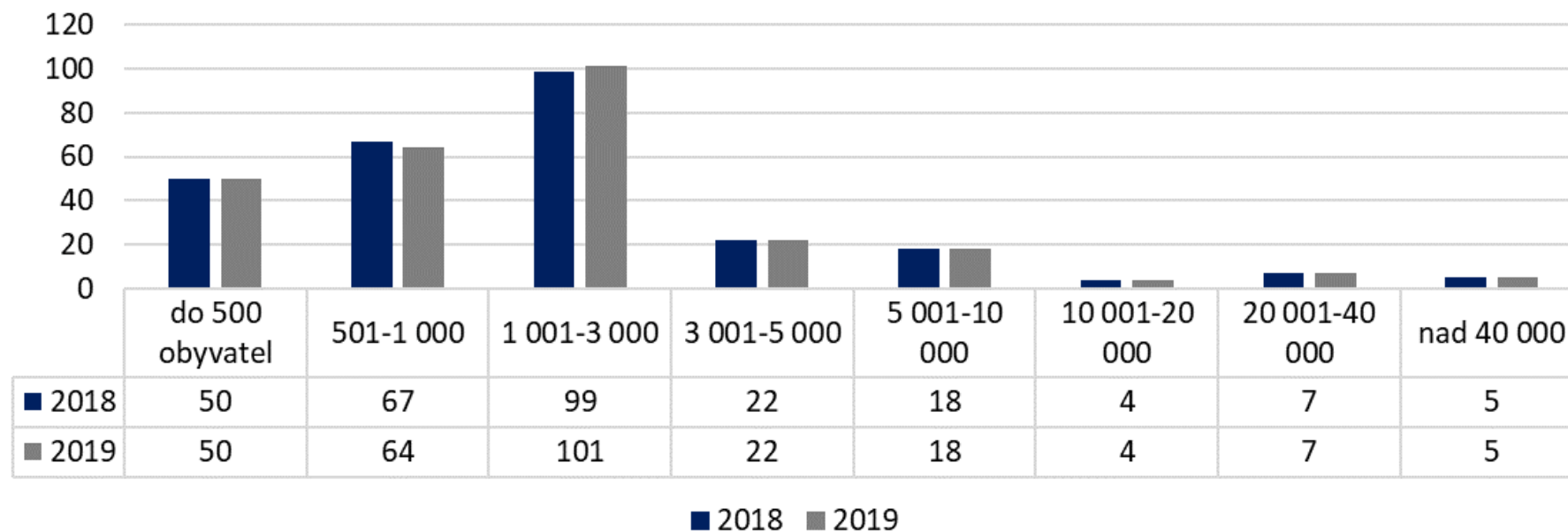
Vymezení standardů knihovnických a informačních služeb knihoven								
Standard	Kategorie obcí							
	do 500 obyvatel	do 1 000 obyvatel	do 3 000 obyvatel	do 5 000 obyvatel	do 10 000 obyvatel	do 20 000 obyvatel	do 40 000 obyvatel	nad 40 000 obyvatel
Provozní doba týdně	4-10 hod.	5-15 hod.	15-23 hod.	23-28 hod.	28-40 hod.	40-45 hod.	45-50 hod.	50 a více hod.
Tvorba knihovního fondu	30-45 Kč/1 obyvatele							
	7% roční obnovy fondu ve volném výběru							
Plocha knihovny	v přiměřeném rozsahu		60 m ² na 1 000 obyvatel					
Studijní místa	4-5	6-8	9-10	10-18	20-28	28-70	70-120	120 a více
Přístup k internetu (počet stanic)	1-2	2	2-3	3-5	5-10	10-15	15-20	20 a více
Webová prezentace knihovny	Mají splňovat všechny kategorie obcí							
Elektronický katalog na internetu		Mají splňovat obce nad 500 obyvatel						
Kulturní a vzdělávací aktivity	4-6	6-20	20-40-	40-80	80-150	150-300	300-600	600-1100

KNIHOVNY V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

Na území Moravskoslezského kraje se nachází přesně 300 měst a obcí. V roce 2018 působila základní knihovna ve 272 obcích kraje, v roce 2019 to bylo 271 obcí s fungující knihovnou.

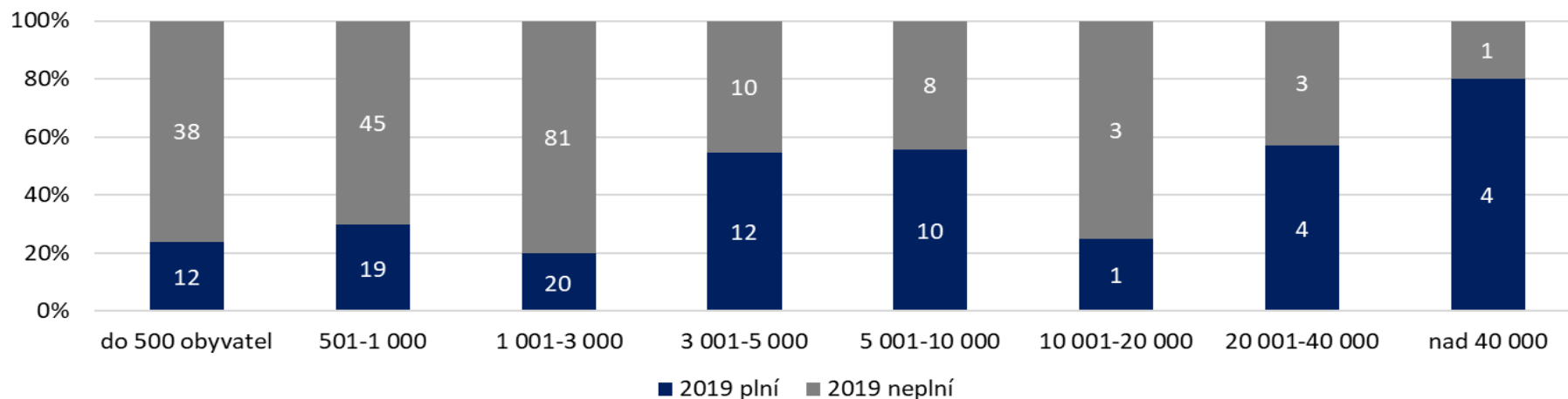
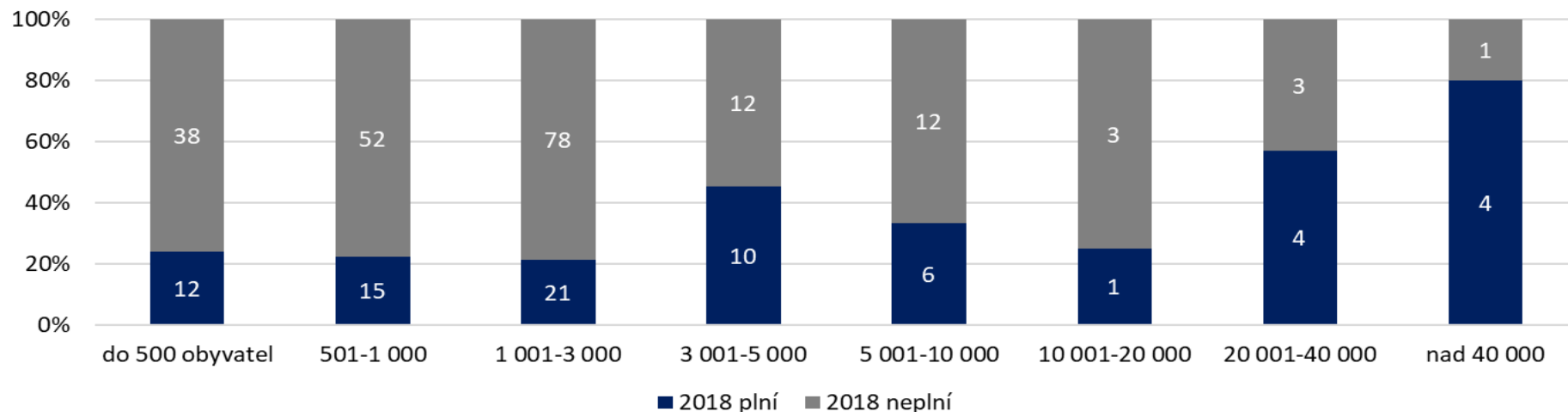
Při sledování plnění výkonů v jednotlivých kategoriích se vychází z velikostí obcí. Každý sledovaný ukazatel má přesně stanovenou doporučenou hodnotu

Počet knihoven podle velikosti obcí

PROVOZNÍ DOBA KNIHOVNY PRO VEŘEJNOST

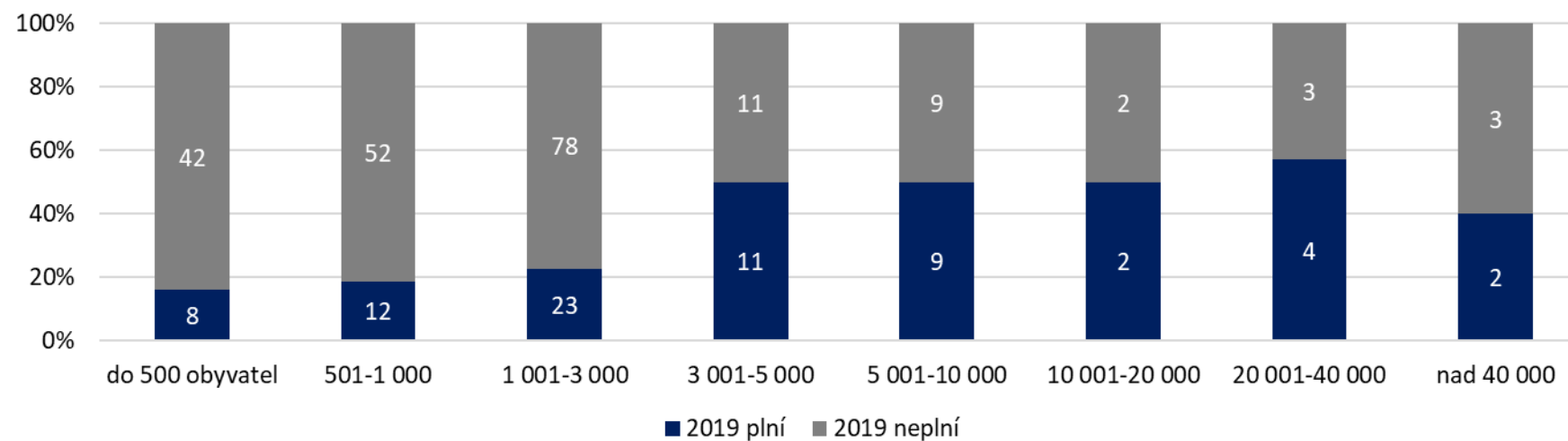
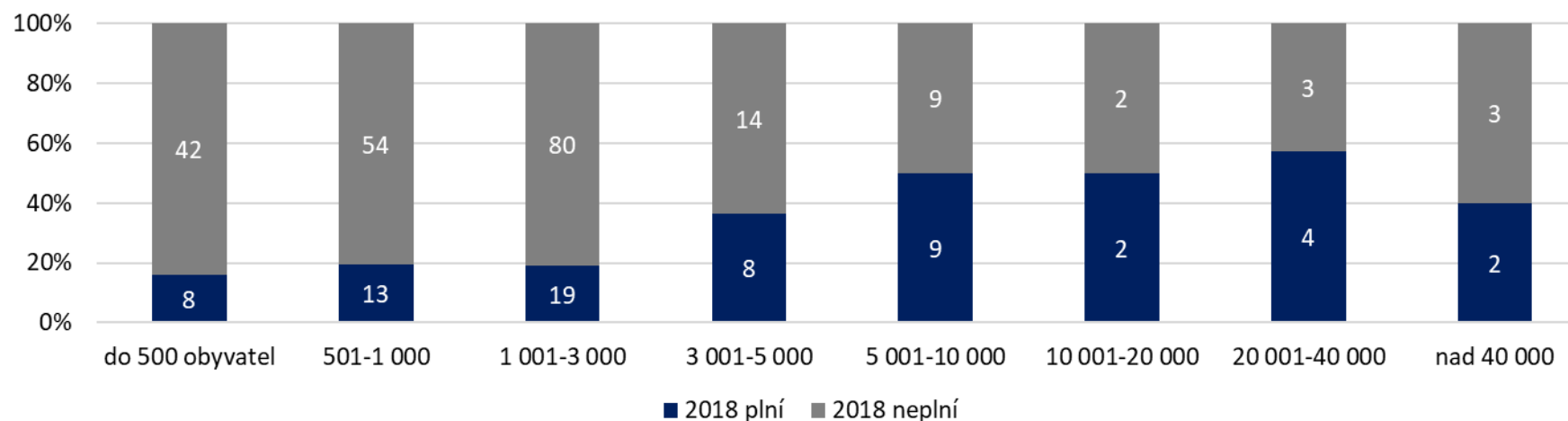
V tomto indikátoru došlo k úpravě doporučené hodnoty v provozní době u nejmenších knihoven v obcích do 500 obyvatel z 5 na 4 hodiny. Oproti hodnocení z let 2016 a 2017 jde o znatelné zlepšení v plnění tohoto standardu. V roce 2019 splňuje tento standard již 30 % knihoven v kraji.

NÁKUP KNIHOVNÍHO FONDU V KČ NA OBYVATELE

Naplnění tohoto standardu ovlivňuje v převážné míře zřizovatel knihovny, který prostředky na nákup knihovního fondu poskytuje.

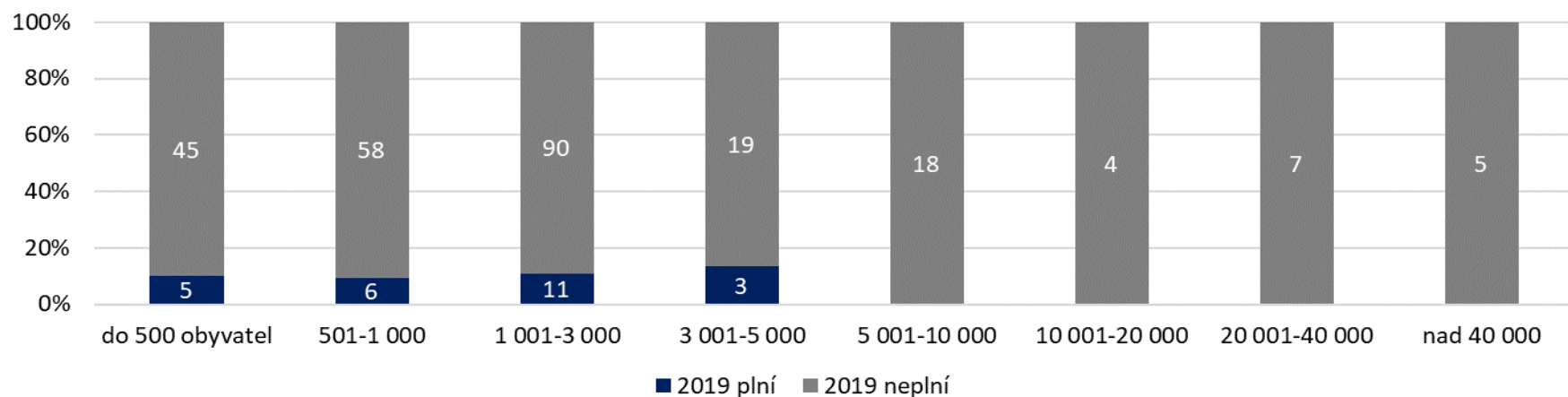
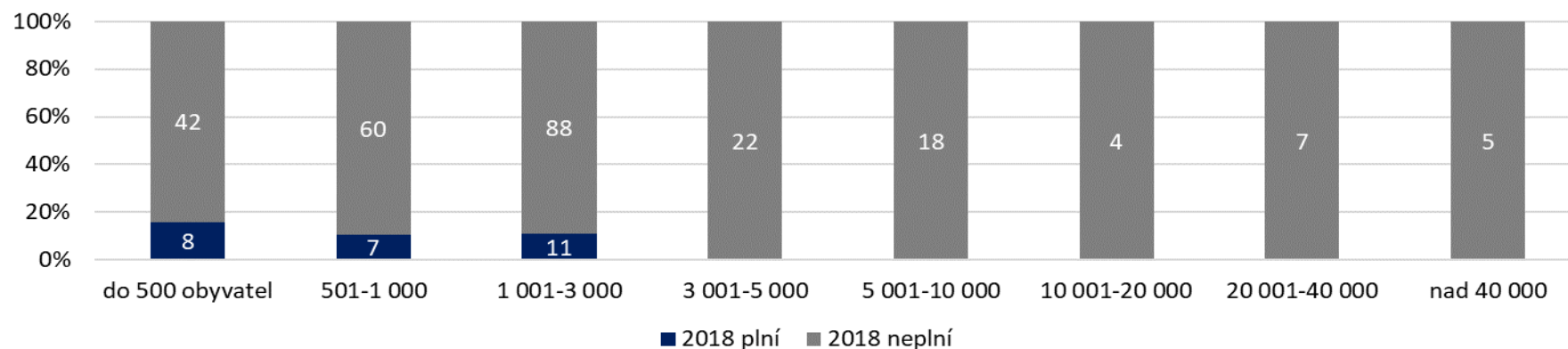
V roce 2018 plnilo tento standard 65 knihoven (23 %), v roce 2019 jich bylo 71 (26 %).

% OBNOVY KNIHOVNÍHO FONDU

K tvorbě knihovního fondu patří také jeho aktualizace. Standard pro dobrou knihovnu pracuje od roku 2020 s indikátorem 7% obnovy KF ročně. Této problematice se věnuje také Standard pro dobrý knihovní fond², který již počítá s 7% obnovou KF ročně od roku 2017. Proto jsou léta 2018 a 2019 hodnoceny již s 7% obnovou.

V roce 2018 naplnilo tento ukazatel 26 knihoven (9 %), v roce 2019 to bylo o jednu knihovnu méně.

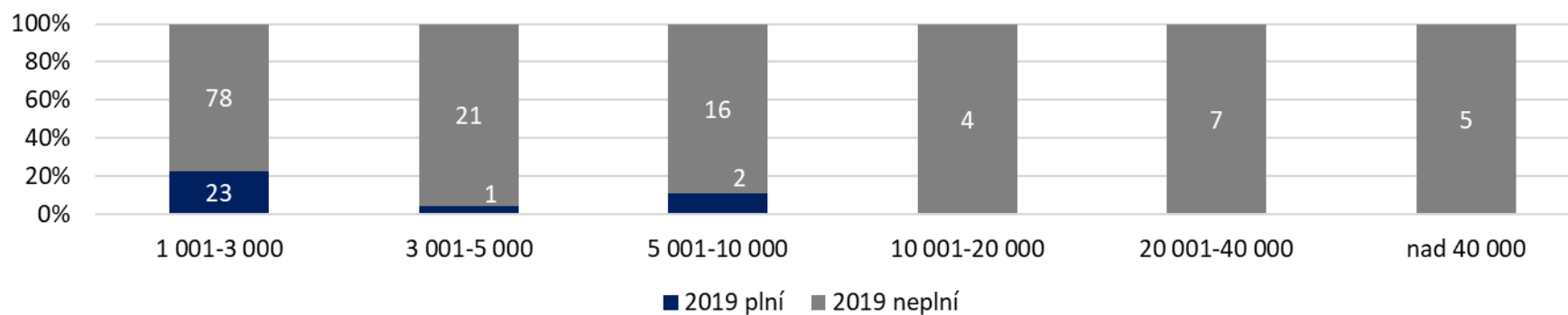
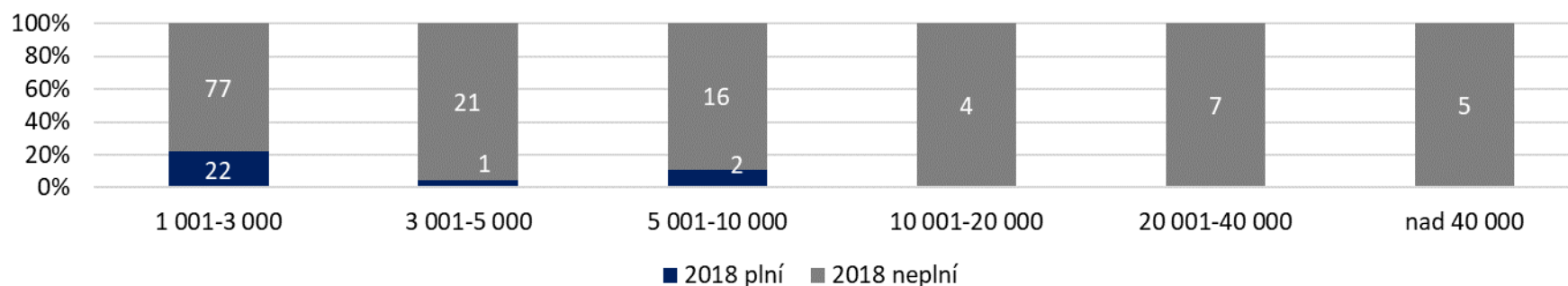
² Dotupný z https://ipk.nkp.cz/docs/2017_Metodicky_pokyn_MK_akvizice.pdf

PLOCHA KNIHOVNY

Dle standardu je tento indikátor směrodatný pro knihovny v obcích nad 1000 obyvatel, kde je určeno, že knihovna má mít k dispozici nejméně 60 m² na 1000 obyvatel obce nebo spádové oblasti. V menších obcích se indikátor použije v přiměřeném rozsahu.

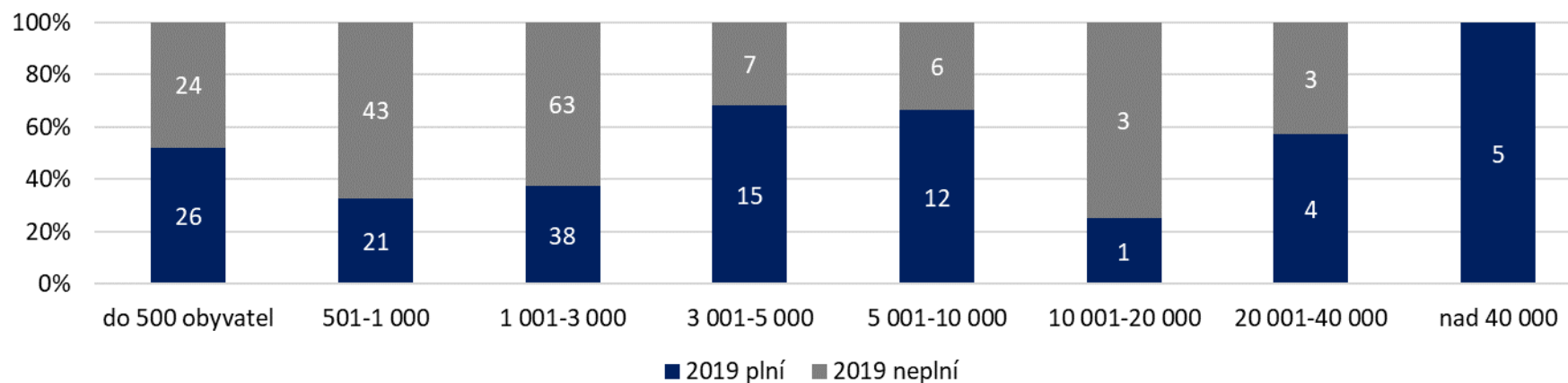
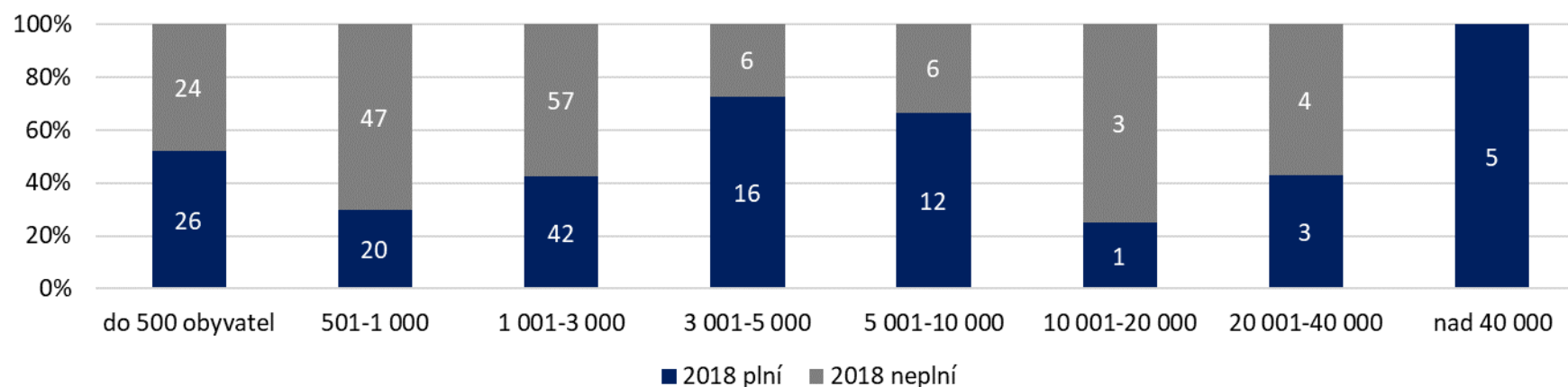
V Moravskoslezském kraji je podle tohoto standardu hodnoceno celkem 155 knihoven v roce 2018, o rok později pak 157 knihoven. V roce 2018 se podařilo tento standard naplnit 25 knihovnám, v roce 2019 to bylo 26 knihoven.

Velkým mínusem je skutečnost, že se k tomuto indikátoru nepřihlíží při rekonstrukcích nebo výstavbě knihoven a knihovna tak mnohdy nenaplní doporučenou hodnotu ani v nových prostorách.

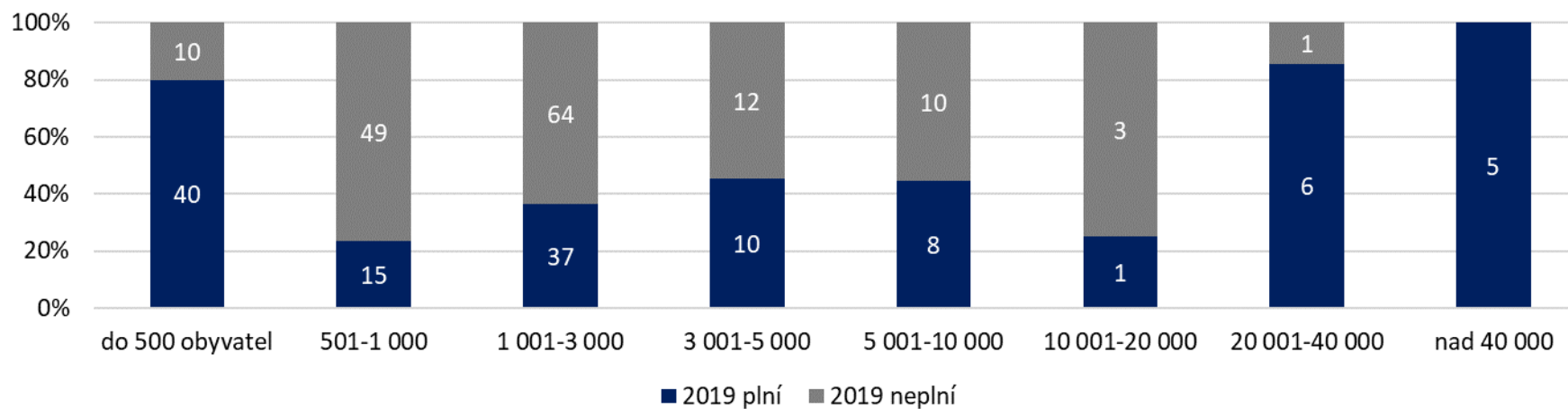
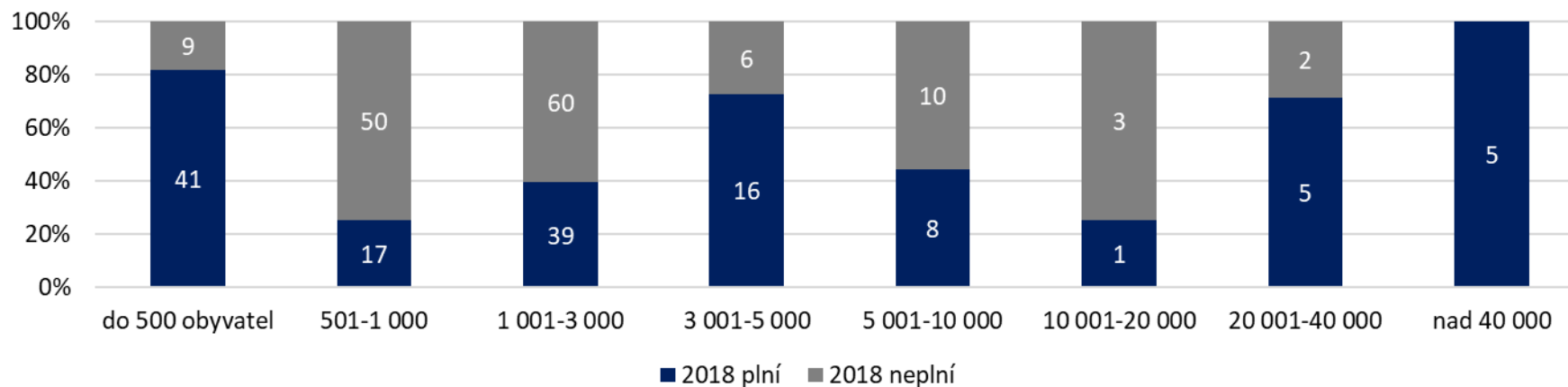
STUDIJNÍ MÍSTA PRO UŽIVATELE KNIHOVNY

Podle tohoto standardu jsou opět hodnoceny všechny knihovny, počet studijních míst je nastaven dle velikosti obsluhované populace. Oproti předchozím standardům se tento indikátor daří plnit většímu počtu knihoven. V letech 2018 a 2019 plnilo tento standard 125 knihoven, což je 45 % z celkového počtu. Zajímavé je, že v této kategorii splňují z velké části ty nejmenší knihovny, které, ač mají často omezené prostory, nabízejí dostatek studijních míst.

PŘÍSTUP K INTERNETU A INFORMAČNÍM TECHNOLOGIÍM

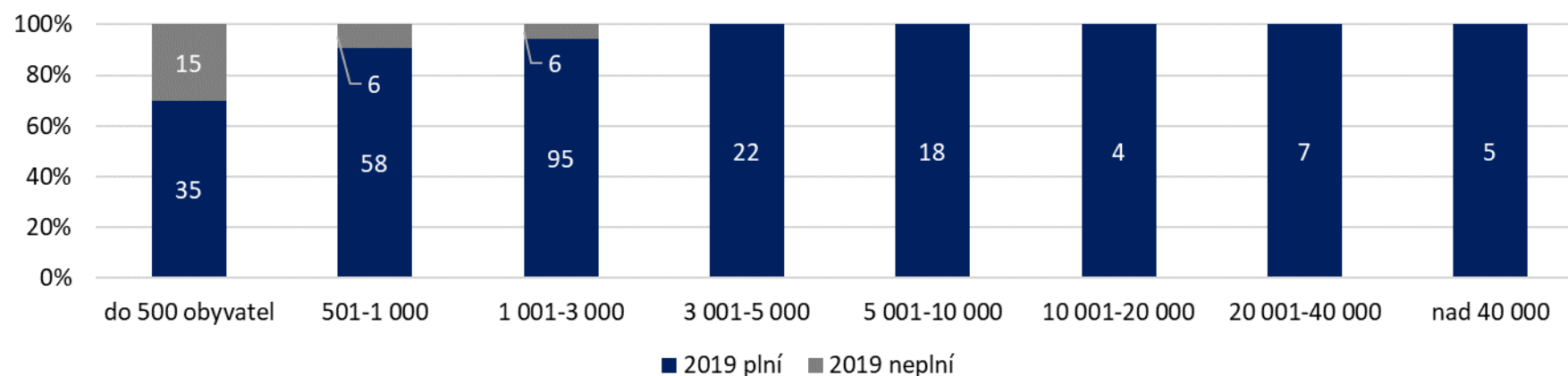
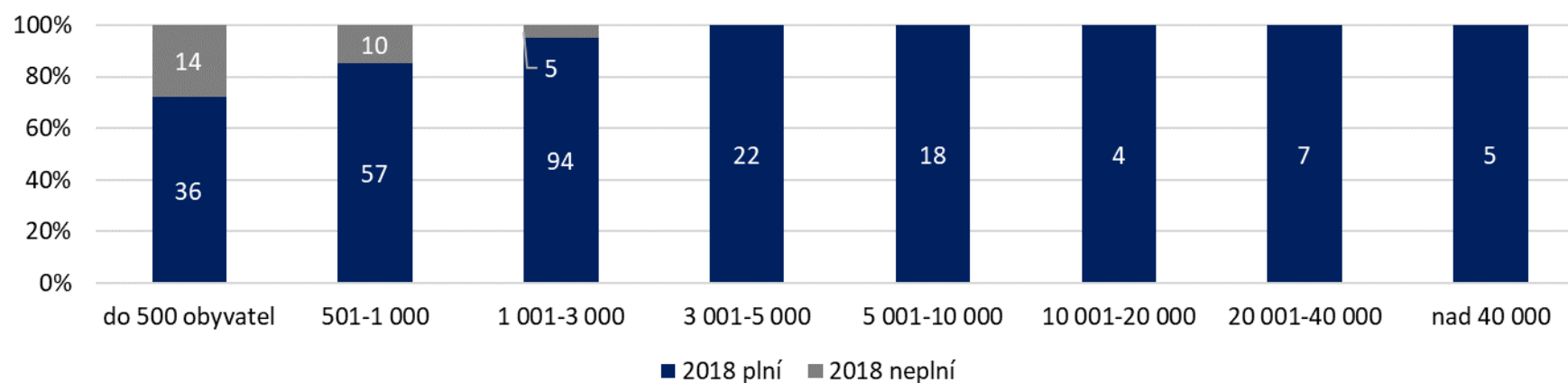
Tato kategorie opět patří k těm, které se knihovnám daří plnit ve větší míře. Dostatečný počet internetových stanic poskytovalo v roce 2018 celkem 132 knihoven, v následujícím roce dochází k poklesu na 122 knihoven. Velkou roli hraje také WI-FI připojení v řadě knihoven, kdy mohou uživatelé využívat také svá přenositelná zařízení, a knihovna počet internetových stanic sníží.

WEBOVÁ PREZENTACE KNIHOVNY

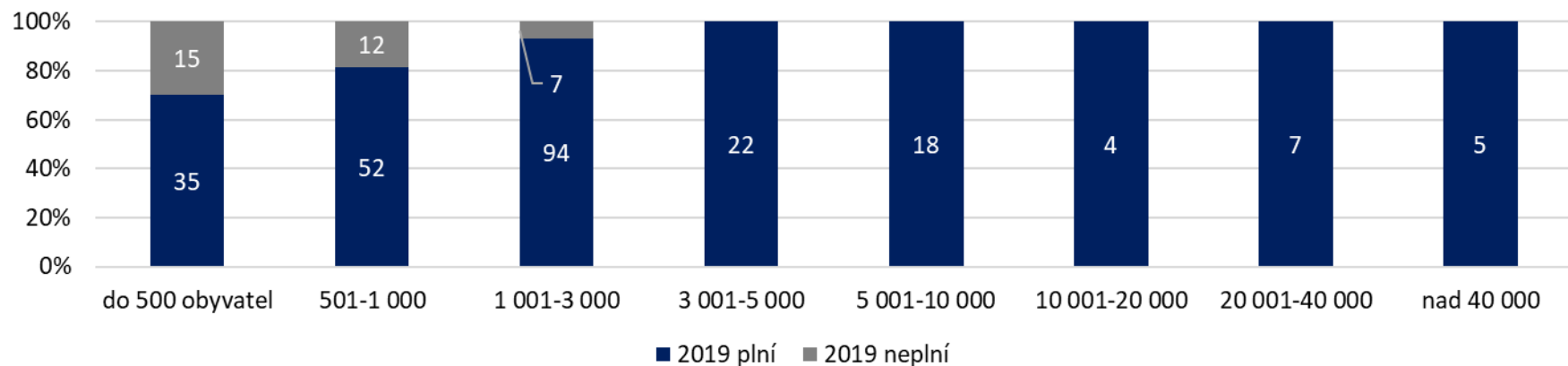
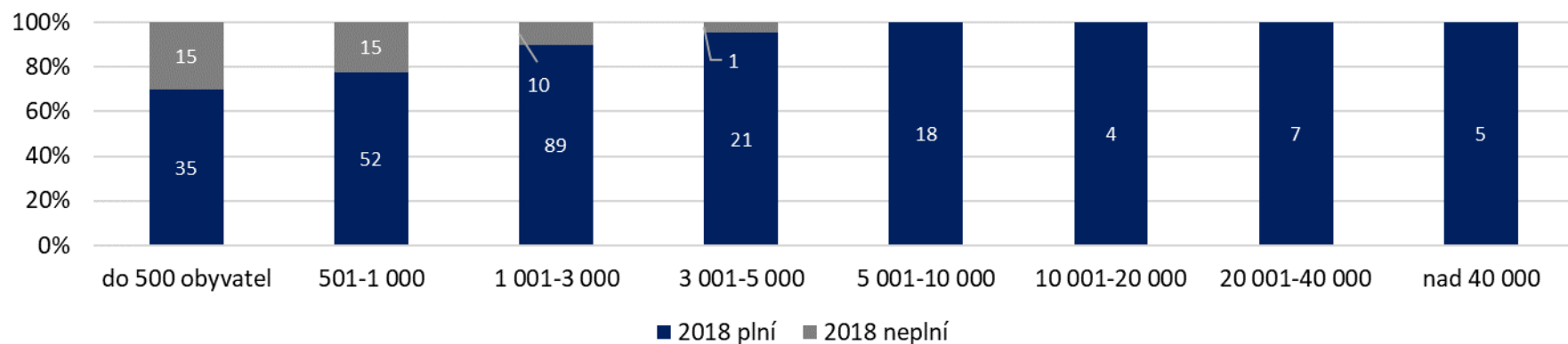
Důležitou součástí služeb knihovny je informovat své uživatele prostřednictvím webových stránek, ať na vlastní doméně nebo na doméně svého provozovatele. Mezi důležité informace patří kontakty, provozní doba knihovny, knihovní řád, přehled služeb apod. Při vytváření webu knihovny by měla být zohledněna pravidla tvorby přístupného webu, která berou na zřetel potřeby zrakově a sluchově znevýhodněných uživatelů

V roce 2018 poskytovalo své informace prostřednictvím webových stránek celkem 243 knihoven (89 %) Moravskoslezského kraje, v roce 2019 to bylo 244 knihoven (90 %).

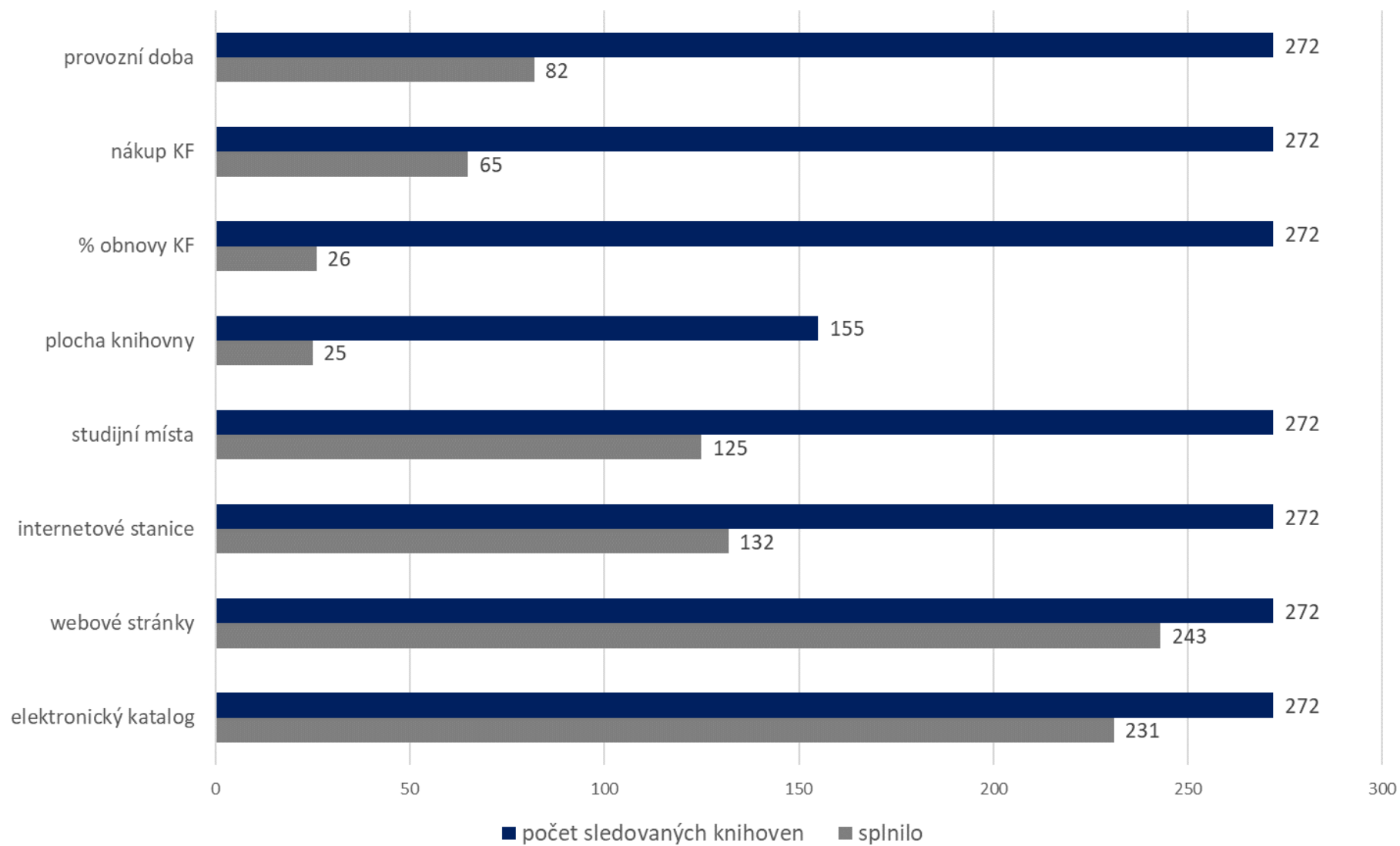

ELEKTRONICKÝ KATALOG KNIHOVNY NA INTERNETU

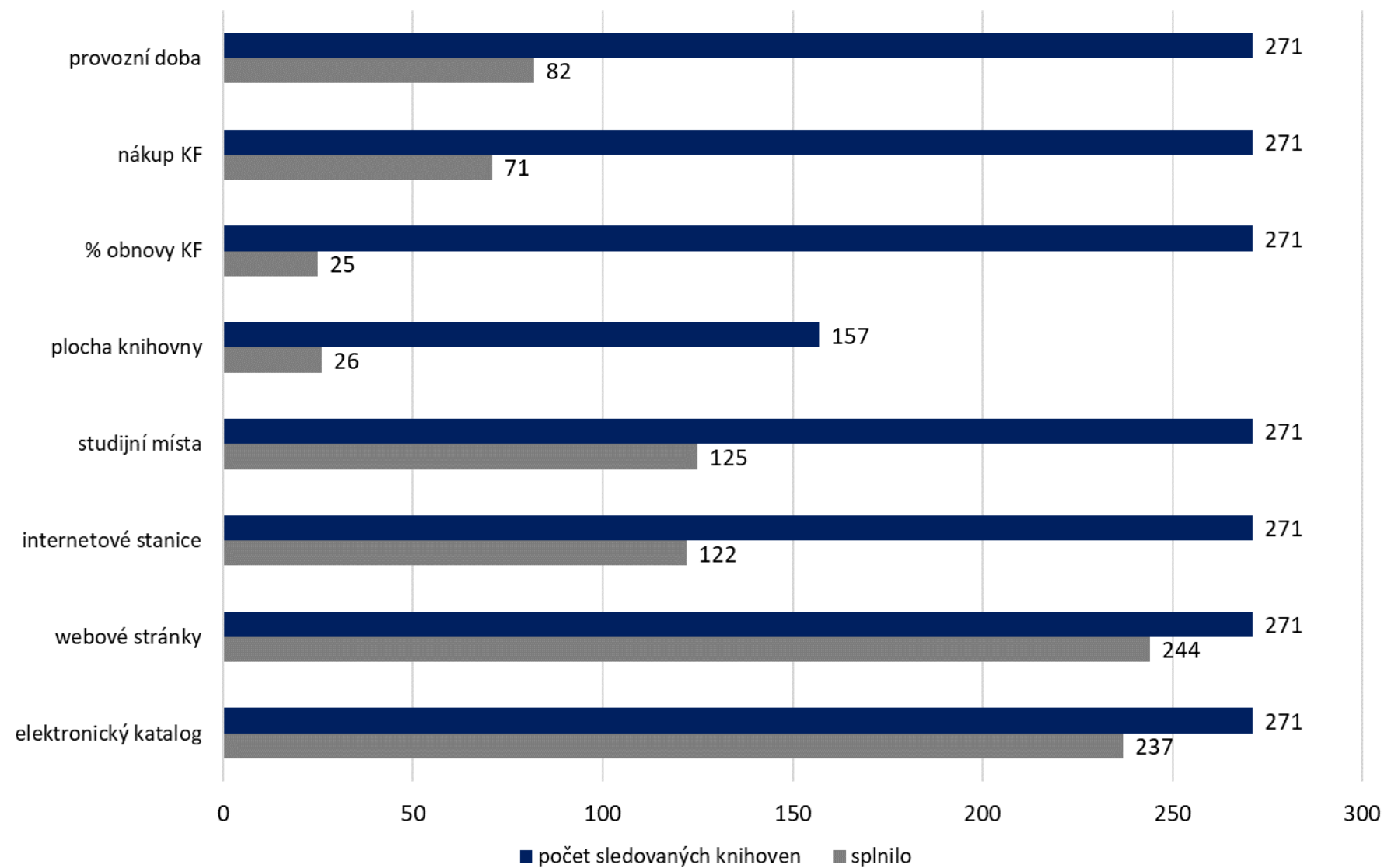
Podle tohoto standardu jsou hodnoceny všechny knihovny v obcích nad 500 obyvatel. Knihovny v menších obcích prezentují svůj fond pomocí katalogu regionálního. Proto jsou do grafu zahrnuty i tyto nejmenší knihovny, velká část z nich tento standard splňuje. V roce 2018 to 231 knihoven (84 %), v roce 2019 237 knihoven (87 %).

POČET KNIHOVEN A PLNĚNÍ STANDARDŮ V ROCE 2018

POČET KNIHOVEN A PLNĚNÍ STANDARDŮ V ROCE 2019

OBSAH

ÚVOD	1
KNIHOVNY V MORAVSKOSLEZKÉM KRAJI	3
PROVOZNÍ DOBA KNIHOVNY PRO VEŘEJNOST.....	4
NÁKUP KNIHOVNÍHO FONDU V KČ NA OBYVATELE	5
% OBNOVY KNIHOVNÍHO FONDU	6
PLOCHA KNIHOVNY	7
STUDIJNÍ MÍSTA PRO UŽIVATELE KNIHOVNY	8
PŘÍSTUP K INTERNETU A INFORMAČNÍM TECHNOLOGIÍM.....	9
WEBOVÁ PREZENTACE KNIHOVNY	10
ELEKTRONICKÝ KATALOG KNIHOVNY NA INTERNETU.....	11
POČET KNIHOVEN A PLNĚNÍ STANDARDŮ V ROCE 2018	12
POČET KNIHOVEN A PLNĚNÍ STANDARDŮ V ROCE 2019	13
OBSAH	14

VYHODNOCENÍ STANDARDU

VEŘEJNÝCH KNIHOVNICKÝCH A INFORMAČNÍCH SLUŽEB

V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

2018-2019

Zpracovala Petra Ševčíková
Vydavatel Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, příspěvková organizace, 2020

